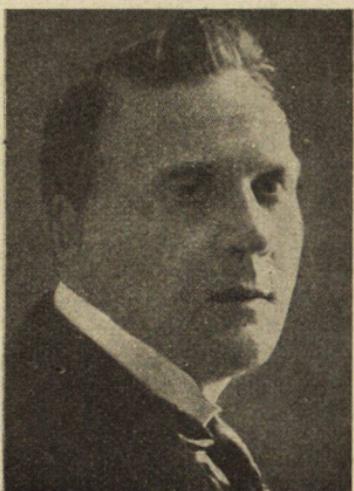

Шаляпинъ, Фьодоръ Ивановичъ — знаменитъ оперенъ пѣвецъ-басъ, род. 27 февр. 1873 въ Казанъ, биль отначалоносачъ, чистачъ и, после — пѣвецъ въ една оперетна трупа, 1892 учи пѣнне при Усатовъ въ Ти-

Фьодоръ Шаляпинъ

флисъ, и следъ 2 години пѣе въ лѣтния театъръ въ Петербургъ, а после, въ Мариинския императорски театъръ. Следъ кратко обучение въ Милано, 1899 се явява въ Императорските театри въ Москва и Петербургъ, и, като Борисъ Годуновъ на Мусоргски, си създава име на пѣвецъ и сценически изпълнител съ необикновено дарование. Следъ като пѣе за пръвъ пътъ въ чужбина (Милано) презъ 1901, той завладѣва подума и оперните сцени на цѣла Европа, а следъ войната — и въ Америка. Сега, макаръ и шестдесетгодишъ, концертира и играе съ ненамаляващъ успехъ — на континента, и отвѣждъ океана. Въ изкуството на Ш. живѣятъ въ идеално единство рѣдкиятъ пѣвецъ въ голямъ стилъ и актъоръ съ гениални срѣдства и размахъ. Неговиятъ „Борисъ“ е образъ, който остава за винаги да живѣе въ съзнанието на този, който го е видѣлъ. Къмъ тази коронна роля се редятъ още: Са-

лиери, Мефисто (Faустъ), Иванъ Грозни (въ „Момичето отъ Псковъ“ на Римски-Корсаковъ), Воденичаръ („Русалка“ на Даргомижки) и др. Ненадминатъ остава Ш. въ изкуството си да пѣе руски романси и пѣсни — Писалъ книга „Маска и душа“ — (излѣзла на български въ подлистници на в. „Слово“ — 1933).

Шансонъ, фр. chanson — буквально == пѣсень. Малка композиция за единъ или повече гласове — съ или безъ съпроводъ. На френски езикъ, подъ това име се причисляватъ всички видове на народната, и по голѣмата част отъ началните форми на изкуствената пѣсень. За пръвъ пътъ Ш. се среща презъ IX в. Отъ единогласнитѣ, съ съпроводъ на единъ инструментъ, строфни пѣсни на трубадуритѣ и труверитѣ, се развиватъ въ Франция и Италия многогласни пѣсеннни форми, които събили, въ сѫщностъ, и предметно едногласни, но — съ инструменталенъ съпроводъ. Несъпроводни пѣсни до началото на XVI в. е имало много малко. Съ пренасянето на имитация несъпроводенъ стилъ — отъ църковната върху свѣтската пѣсень, се явява на животъ несъпроводни мадrigаль и французския Ш. — сѫщъ несъпроводенъ. Днешния французски Ш. е единогласенъ, съ съпроводъ на пиано, има живъ и изящъ характеръ. Една разновидностъ на Ш. е **романсъ**, който има повече тѣженъ и сантименталенъ характеръ.

Шарвенка, Филипъ — Scharwenka, Philipp — компонистъ, братъ на Ксаверъ Ш., род. 16 февр. 1847 въ Замтеръ, умр. 16 юлий 1917 въ Бадъ-Наухаймъ, ученикъ на Юерстъ и Х. Дорнь, 1870 — учителъ по теория въ Кулаковата академия въ Берлинъ, отъ 1885 — такъвъ въ академията на брата си, а сѫщо и съдиректоръ (заедно съ Хуго Голдшмидът). Композиции: 3 симфонии и симфонична поема „Пролѣтни вълни“, „Аркадска сюита“, „Празнична увертюра“ и „Серенада“ — за оркестъръ, „Есененъ празникъ“ и „Сакунтала“ — за соли, хоръ и оркестъръ, „Любовна нощ“ — за хоръ и пиано, клавиртио и др.

Шарвенка, Францъ Ксаверъ — Scharwenka, Franz Xaver — братъ на Филипъ Ш. — виденъ пианистъ